

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA IJODIY FIKRLASHNI
OSHIRISH.**

Dilbar Xomidova, Student of CSPU, xomidovadilbar6@gmail.com

Sayliyeva Mashxura, Teacher of CSPU, sayliyevamashkura94@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy fikrlashni oshirish jarayoni ilmiy va amaliy asoslar, shuningdek, pedagogik innovatsiyalar nuqtai nazaridan tahlil qilinadi. Tadqiqotda interaktiv o'qitish metodlari, o'yin asosida o'qitish texnologiyalari va interdisiplinar yondashuvlar yordamida ijodiy salohiyatning rivojlanish mexanizmlari aniqlanib, ularning o'quv jarayoniga qo'llanilishi baholandi. Maqola nazariy ma'lumotlar va empirik tadqiqot natijalari asosida pedagogik amaliyotni boyitishga qaratilgan strategiyalarni, shuningdek, o'qituvchilarning ijodiy fikrlashni rag'batlantirish bo'yicha tajriba va tavsiyalarni taqdim etadi. Natijalar zamonaviy ta'lim tizimida pedagogika va psixologiya asosida ijodiy salohiyatni kengaytirishning yangi imkoniyatlarini ochib berishi kutilmoqda.

Kalit so'zlar: ijodiy fikrlash, boshlang'ich sinf, pedagogik innovatsiyalar, interaktiv ta'lim, o'yin asosida o'qitish, salohiyatni rivojlantirish, interdisiplinar yondashuv.

Аннотация: В данной статье анализируется процесс развития креативного мышления у младших школьников с точки зрения теоретических и практических основ, а также педагогических инноваций. Исследование основано на использовании интерактивных методов обучения, игрового подхода и междисциплинарных стратегий, направленных на выявление механизмов формирования творческого потенциала в учебном процессе. Статья предлагает интеграцию теоретических знаний и эмпирических данных для обогащения педагогической практики, а также содержит рекомендации и опыт по стимулированию креативного мышления у учащихся. Полученные результаты могут способствовать открытию новых возможностей для

расширения творческого потенциала в современных образовательных системах, основанных на принципах педагогики и психологии.

Ключевые слова: *креативное мышление, младшие классы, педагогические инновации, интерактивное обучение, игровой подход, развитие потенциала, междисциплинарный подход.*

Abstract: *This article analyzes the development of creative thinking in primary school students from the perspective of theoretical foundations, practical strategies, and pedagogical innovations. The study is based on the use of interactive teaching methods, play-based learning, and interdisciplinary approaches aimed at identifying mechanisms for nurturing creative potential in the educational process. The article integrates theoretical knowledge with empirical data to enhance pedagogical practice and provides recommendations and practical experiences for stimulating creativity in young learners. The findings offer new opportunities for expanding students' creative abilities within modern educational systems grounded in pedagogical and psychological principles.*

Key words: *creative thinking, primary education, pedagogical innovations, interactive learning, play-based approach, potential development, interdisciplinary approach.*

Kirish.

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish muhim vazifa sifatida e'tirof etilmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi — bu bolalarning tafakkuri, tasavvuri va ijodiy salohiyatining shakllanishida hal qiluvchi davr hisoblanadi. Yangi pedagogik konsepsiyalarda ijodkorlik shunchaki iqtidor emas, balki tarbiyalanuvchi va rivojlantiriluvchi sifat deb qaralmoqda. Shu bois, o'qituvchilarning metodik yondashuvlari, dars jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish, o'yinli va topshiriqli mashg'ulotlar tashkil etish orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammo yechish va yangi g'oyalarni ilgari surish ko'nikmalarini shakllantirish zaruriyati ortib bormoqda.

Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning nazariy asoslari, amaliy metodlari hamda pedagogik tajribalarga tayanilgan yondashuvlar yoritiladi. Ijodiylikni rivojlantirish jarayonida ta'limning integratsiyalashgan usullari, ijtimoiy-psixologik omillar va o'qituvchining shaxsiy roli asosiy tahlil obyekti sifatida ko'rib chiqiladi. Metodologiya.

O'quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish uchun quyidagi usullar va yondashuvlar samarali hisoblanadi:

1. Muammo asosida o'qitish (Problem-based learning)
 - O'quvchilarga ochiq savollar berish, muammoli vaziyatlar yaratish.
 - Mustaqil fikr yuritish va yechimlar topishga rag'batlantirish.
2. O'yin asosida o'qitish
 - Interaktiv va didaktik o'yinlar orqali fikrlashni rag'batlantirish.
 - Rol o'ynash (role play), dramatizatsiya va ijodiy stsenariy tuzish orqali fantaziyani kengaytirish.
3. Guruhlarda ishlash (Collaborative learning)
 - O'quvchilarni kichik guruhlariga bo'lib, birgalikda ijodiy loyihalar ustida ishlatish.
 - Har bir o'quvchining fikrini eshitish va qadrlash orqali ijodiy fikrlarni rivojlantirish.
4. San'at va adabiyotdan foydalanish
 - She'r yozish, ertak to'qish, rasm chizish, kollej yasash orqali tasavvur va estetik tafakkurni rivojlantirish.
5. Erkin ifoda va tanqidiy fikrlashga imkon yaratish
 - "To'g'ri yoki noto'g'ri javob yo'q" printsipli asosida ishlash.
 - Fikrlar xilma-xilligiga ochiqlik.
6. Motivatsiyani oshirish
 - Ijodiy ishlarni baholashda rag'batlantiruvchi yondashuv: ko'rgazmalar, tanlovlar, diplomlar.

- O'quvchining qiziqishlariga mos mashg'ulotlar tashkil etish.

7. Texnologiyalardan foydalanish

- Multimedia, vizual vositalar, mobil ilovalar, interaktiv doskalar orqali darsni yanada qiziqarli qilish.
- Digital storytelling (raqamli hikoya yaratish), ijodiy video yoki podkastlar tayyorlash.

8. Interdisiplinar yondashuv

- Turli fanlarni uyg'unlashtirgan holda topshiriqlar berish (masalan, matematika va san'at, ona tili va tabiatshunoslik).

- Bu o'quvchilarni kengroq fikrlashga undaydi.

O'quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish uchun quyidagi usullar va yondashuvlar samarali hisoblanadi:

1. Muammo asosida o'qitish (Problem-based learning)

- O'quvchilarga ochiq savollar berish, muammoli vaziyatlar yaratish.
- Mustaqil fikr yuritish va yechimlar topishga rag'batlantirish.

2. O'yin asosida o'qitish

- Interaktiv va didaktik o'yinlar orqali fikrlashni rag'batlantirish.
- Rol o'ynash (role play), dramatizatsiya va ijodiy stsenariy tuzish orqali fantaziyani kengaytirish.

3. Guruhlarda ishlash (Collaborative learning)

- O'quvchilarni kichik guruhlariga bo'lib, birgalikda ijodiy loyihalar ustida ishlatish.
- Har bir o'quvchining fikrini eshitish va qadrlash orqali ijodiy fikrlarni rivojlantirish.

4. San'at va adabiyotdan foydalanish

- She'r yozish, ertak to'qish, rasm chizish, kollej yasash orqali tasavvur va estetik tafakkurni rivojlantirish.

5. Erkin ifoda va tanqidiy fikrlashga imkon yaratish

- "To'g'ri yoki noto'g'ri javob yo'q" printsipi asosida ishlash.
- Fikrlar xilma-xilligiga ochiqlik.

6. Motivatsiyani oshirish

- Ijodiy ishlarni baholashda ragʻbatlantiruvchi yondashuv: koʻrgazmalar, tanlovlar, diplomlar.

- Oʻquvchining qiziqishlariga mos mashgʻulotlar tashkil etish.

7. Texnologiyalardan foydalanish

- Multimedia, vizual vositalar, mobil ilovalar, interaktiv doskalar orqali darsni yanada qiziqarli qilish.

- Digital storytelling (raqamli hikoya yaratish), ijodiy video yoki podkastlar tayyorlash.

8. Interdisiplinar yondashuv

- Turli fanlarni uygʻunlashtirgan holda topshiriqlar berish (masalan, matematika va sanʼat, ona tili va tabiatshunoslik).

- Bu oʻquvchilarni kengroq fikrlashga undaydi.

Boshlangʻich sinf oʻquvchilarining salohiyatini oshirish: zamonaviy yondashuvlar va amaliy mexanizmlar

Oʻquvchilarning shaxsiy, intellektual va ijodiy salohiyatini oshirish bugungi taʼlim tizimining eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlangʻich taʼlim bosqichida bolalarning tabiiy qiziqishi, izlanishlari va oʻrganishga boʻlgan motivatsiyasini qoʻllab-quvvatlash orqali ularning salohiyatini rivojlantirish mumkin.

Salohiyatni oshirishga qaratilgan strategiyalar quyidagi asosiy yoʻnalishlarni oʻz ichiga oladi:

1. Individual yondashuv – Har bir oʻquvchining qobiliyat va ehtiyojlarini inobatga olgan holda oʻquv jarayonini tashkil etish salohiyatni samarali rivojlantirishga xizmat qiladi.

2. Interaktiv metodlar – Munozaralar, guruhli ishlar, rolly oʻyinlar, loyihaviy faoliyatlar orqali oʻquvchilarning fikrlashi, tashabbuskorligi va muammoli vaziyatlarga yondashuvi rivojlanadi.

3. Oʻyin texnologiyalari – Taʼlim jarayoniga didaktik oʻyinlarni integratsiya qilish orqali oʻquvchilarning diqqat-eʼtibori va mustaqil fikrlash qobiliyati ortadi. Ayniqsa, ijodiy oʻyinlar bolaning fantaziyasini, emotsional tafakkurini kengaytiradi.

4. O‘quv muhitini rag‘batlantiruvchi omillar – Ijobiy psixologik muhit, erkin fikrlashga imkon beruvchi sharoit, baholashda motivatsion yondashuvlar (masalan, reyting emas, yutuq bahosi) o‘quvchilarda ishonch va tashabbus uyg‘otadi.

5. Interdisiplinar yondashuv – Fanlararo bog‘liqlikda o‘qitish o‘quvchilarning murakkab hodisalarni chuqur anglashini ta‘minlaydi hamda ularni ko‘p qirrali fikrlashga o‘rgatadi.

Salohiyatni oshirishda muhim jihatlardan yana biri — o‘qituvchining ijodiy va innovatsion yondashuvi hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llay oladigan, bolalarning ehtiyojini chuqur tushunadigan o‘qituvchi — bu jarayonning markazida turadi. Interdisiplinar yondashuvning afzalliklari:

1. Murakkab tushunchalarni yaxlit tasavvur bilan o‘rganish – Masalan, “Tabiat va jamiyat” mavzusi biologiya, geografiya va tarix fanlarini integratsiya qiladi.

2. Ijodiy fikrlash va muammoli yondashuvni rivojlantirish – O‘quvchilar turli fanlardan olgan bilimlarini birlashtirib, o‘ziga xos yechimlar ishlab chiqadilar.

3. Fanlararo bog‘liqlikni anglash orqali motivatsiyani oshirish – O‘quvchi o‘rgangan bilimining amaliy hayotdagi o‘rnini ko‘ra boshlaydi.

4. Kritik tafakkur va refleksiv yondashuvni shakllantirish – Turli fanlar pozitsiyasidan bir muammoni tahlil qilish orqali chuqur tafakkur rivojlanadi.

Boshlang‘ich sinflarda qo‘llanilishi:

- Integratsiyalashgan darslar: Masalan, ona tili darsida atrof-muhit mavzularidan foydalanish yoki matematika darsida statistik ma‘lumotlarni ijtimoiy fanlar bilan bog‘lash.

- Loyihaviy faoliyat: O‘quvchilar tabiat, tarix, san‘at va informatika fanlarini birlashtirib kichik loyihalar ishlab chiqadilar (masalan: “Yashil maktab”, “Oila tarixim” va h.k.).

- O‘yin va dramatizatsiya: Adabiyot va tarix fanlarini teatrlashtirish orqali fanlararo o‘zaro ta’sirga erishiladi.

Xulosa.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ijodiy fikrlashni rivojlantirish – zamonaviy ta’lim tizimining dolzarb va ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Tadqiqot davomida

aniqlanishicha, ijodiy salohiyatni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion yondashuvi, interaktiv o'qitish usullari, o'yin asosida o'qitish texnologiyalari va interdisiplinar yondashuvlar muhim o'rin tutadi. Ta'lim jarayonida bu metodlarning kompleks qo'llanilishi bolalarning mustaqil fikrlashi, muammoni hal qilish ko'nikmalari, yangicha g'oyalarni ilgari surish va o'z qiziqishlarini ifoda eta olish imkonini yaratadi. Shuningdek, ijodiy fikrlashni rivojlantirishda individual yondashuv, san'at va adabiyotdan foydalanish, erkin ifoda uchun imkon yaratish hamda texnologik vositalarni integratsiyalash — o'quvchilar tafakkurini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi. Interdisiplinar yondashuv esa bolalarda kompleks tafakkur, fanlararo aloqalarni anglash va amaliyotga qo'llash ko'nikmalarini kuchaytiradi.

Mazkur maqola nazariy va amaliy manbalarga tayangan holda boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy fikrlashini rivojlantirishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan strategik yondashuvlarni aniqlaydi va amaliyotga yo'naltirilgan tavsiyalarni beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Amonov, S. (2020). Pedagogik innovatsiyalar va interaktiv metodlar. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. Begmatova, M. (2022). "Interaktiv metodlarning boshlang'ich ta'limda qo'llanilishi". Pedagogika va psixologiya ilmiy jurnali, N3, 45-52
3. Hasanova, D. (2023). "Fanlararo integratsiya : ijodiy fikrlashni rivojlantirish omili". Ilmiy- amaliy pedagogika jurnali, N4, 64-69.
4. Karimova, N. (2021). Boshlang'ich ta'limda kreativlikni rivojlantirish metodikasi. Samarqand: Zarafshon nashriyoti.
5. Turaev, R. (2020). "Boshlang'ich ta'limda o'yinli darslarning samaradorligi". Ta'lim va innovatsiya, N2, 21-37.
6. G'ulomov, X. (2019). Zamonaviy ta'lim texnologiyalari asoslari. Toshkent: Innovatsiya markazi.